

Fehér Béla radiátora

Anyám szerint egyszer jönni fog valaki, és elviszi a kedvenc radiátoromat a szobámból, hiába van a falra szerelve. Maga az? El akarja vinni a radiátoromat? Szüksége van a radiátoromra? Igen vagy nem? Kérem, feleljen, mert a csend feszültté tesz, és ha ideges vagyok, akkor beszélek, beszélek és beszélek, nem tudom, meddig, és azt sem, miért. A gondolatok megállíthatatlanul cikáznak a fejemben, és mindegyiket ki fogom mondani, mert ki kell mondanom, ha feszült vagyok, mert nincs más választásom, ez egyfajta kényszer, nem lehet leállítani. A tapasztalataim szerint anyámról és a radiátoromról tudok a legtöbbit beszélni ilyenkor, de valószínűleg nemcsak ilyenkor, hanem mindig ez a két téma köti le a gondolataimat. Nem tehetek róla, ahogyan a beszédkényszeremről sem, és egyáltalán a legtöbb dologról, ami velem kapcsolatos. Néha azt érzem, hogy én csak úgy benne vagyok a saját történetemben, mint ló a gödörben, és bármerre nézek, nem látom a kiutat belőle, mármint a gödörből, ami ebben az esetben az életem szimbóluma, de erre úgylis rájött, nem kellene ilyen sokat beszélnem róla.

Tudja, ki vagyok? Mit szeretek csinálni? Melyek a legfontosabb tulajdonságaim? Nem? Anyám szerint én sem tudom. Anyám mond néha furcsa dolgokat, ezért sohasem sértődöm meg rá, de mégis zavar, amit állít. Két lehetőség van: vagy ő nem tudja, milyen vagyok valójában, és ezért hiszi azt, hogy minden, amit én magamról gondolok, az butaság, vagy tényleg nem tudom, hogy milyen vagyok, és akkor anyámnak van igaza. Ha ő nem tudja, hogy milyen vagyok, az nagy baj, ha én nem tudom, akkor az a nagy baj. Melyik rossz lenne a jobb? Nem tudok döntené. Elszomorodom, ha erre gondolok. Nehéz választani. Pontosabban fogalmazva: anyám olyannak tart, mint az összes Fehér Bélát, akit eddig ismert, de én nem akarok hasonlítani rájuk, és nem szeretném magam, ha olyan lennék, mint ők. Így már talán egyértelműen fejeztem ki magam, és el tudtam mondani, amit akarok. Kik ők? Kik azok a Fehér Bélák?

Béla vagyok, Fehér Béla – azért mutatkozom be így, mert nagyobb az esélye, hogy valaki megjegyzi a nevemet az ismétlésnek köszönhetően, mintha csak

annyit mondanék: Fehér Béla vagyok. A Fehér vagyok, Fehér Béla is jó megoldás lenne, de a Béla vagyok, Fehér Bélát jobban szeretem. Tudom, hogy sokan élnek még rajtam kívül ezzel a névvel, nem mondható különlegesnek, én mégis szeretném kiemelni, hogy az a bizonyos Fehér Béla vagyok, aki vagyok, és még sohasem tévesztettem össze magam más Fehér Bélákkal. Ez nekem azért fontos, mert így biztosan tudom, ki vagyok, és most nem a többi Fehér Béla közül van itt valaki, akinek csak a neve azonos az enyémmel, hanem én.

Én Fehér Béla vagyok, ezt az előbbiek alapján bátran kijelenthetem, igény esetén dokumentumokkal alátámaszthatom, és még azt is elmondom magamról, hogy negyvenöt éves vagyok, és ha lehet ilyen érezni, egyre gyorsuló ütemben öregszen. Nem lassan, hanem egyre gyorsuló ütemben öregszen, nem nyelvbottlás volt, nem tévedés, és nem szeretnék vele senkiben sem együttérzést ébreszteni, nem kell engem sajnálni sem emiatt, csak megállapítottam a tény, egyre gyorsuló ütemben öregszen, ez a helyzet. Eleget beszéltem a fehérbélaságomról, most essen szó másról is, mert erről már nem tudok többet mondani. Mondja meg őszintén, hogy el akarja-e vinni a radiátoromat, vagy sem? Erre a kérdésre még mindig nem kaptam választ, ami feszültté tesz, de ha jobban belegondolok, nem tudom megmondani, miért kellene valakinek éppen az én radiátorom, miért ne lenne jó a sajátja vagy bármelyik másik.

Ha nem akarja elvinni a radiátoromat, most visszamegyek a képzeletemben oda, ahol akkor voltam, amikor megijedtem az érkezésétől, és eszembe jutott, mit mondott anyám arról, hogy egyszer jönni fog egy idegen, aki... ne foglalozzunk ezzel többet. Megérkeztem, itt vagyok. Gondolom, már kitalálta, hogy ehhez is köze van az anyámnak. Egy elképzelt állásinterjún vagyok, de közben valójában az apró, sötét szobámban ülök, az ablak előtt, amin keresztül egy elhagyott gyárépületre látok rá. Az ablak alatti, rozsdás radiátorról kapargatom a festéket, és azt képelem, hogy egy radiátorokat gyártó cég vezetőjével beszélgetek arról az álláslehetőségről, amit kitaláltam, mert hamarosan el kell költöznöm anyámtól. Bonyolult a helyzet, de a cégvezető kedves ember. Középkorú, bajszos, kicsit túlsúlyos, és nehezen lélegzik. Előre köszönt, amikor beléptem az ajtón, kávéval kínált, és még keksz is hozatott volna a titkárnőjével, ha kérek, de én azt mondtam, hogy köszönöm szépen, nem akarok enni semmit, miközben beszélgetünk, mert azt nem illik, engem erre tanítottak. A cégvezető nemcsak kedves, hanem figyelmes is, mert elolvasta az önéletrajzomat, igaz, néhány sorból állt csak, és felkészült az interjúra: voltak előre megfogalmazott kérdései, de ezeket most nem sorolnám fel, mert alapvetően a múltammal kapcsolatosak, arról pedig nem szeretnék beszélni, mivel az nekem olyan, mintha egy hatalmas kődarab lenne a mellkasomon, ami folyton nyomja, és amitől alig kapok levegőt.

Azt mondta anyám az egyik reggel, amikor a lekváros pirítósomat ettem, eperlekvárosat, a kedvencemet, abból is a negyediket, és éppen a felénél járhatam, vagyis a második vagy a harmadik harapás után lehetett:

- Költözz el itthonról!

A hangjában határozottság volt. A vastag, húsos karjait összefonta mellkasán, és apró, szúrós szemeivel most sem nézett rám, ahogy máskor sem, amikor hozzám beszélt. Sőt, természetesen ezt a mondatát is megismételte, ahogyan mindegyiket, amióta az eszemet tudom:

- Költözz el itthonról!

Nem válaszoltam, mert a kellemetlen dolgokkal jobb nem foglalkozni, hátha elmúlnak maguktól.

- Költözz el itthonról! Költözz el itthonról, mert már nagyon elegendem van az állandó semmittevésedből. Szerezz állást magadnak, és menj el innen.

A lekváros pirítós ízére már nem emlékszem, ami azt jelenti, hogy a gondolataimat anyám kijelentése kötötte le. Most sem válaszoltam neki, hiszen mit mondhattam volna, ha egyszer elege van, akkor bármit mondok, továbbra is elege lesz, mert az nem lehetséges, hogy én azt kérem, ne legyen elege, és akkor már nem is lesz, vagyis kár beszélni, csak időpocsékolás volna, azt pedig nem szeretem: se az időt, se a pocsékolást, se külön-külön, se együtt. Állásra van szükségem, az elsöre életemben, mert én Fehér Béla vagyok, konkrétan az az egy Fehér Béla, akinek állásra van szüksége, mert ha nem lennék az az egy Fehér Béla, akkor nem lenne szükségem állásra, nem ez lenne az első, és valószínűleg anyám sem mondta volna, hogy költözzek el. Az élet ilyen: minden mindennel összefügg vagy összefüggésbe hozható, és mivel más Fehér Bélával pontosan ugyanez biztosan nem történne meg, az ki van zárva, semmi sem lehet teljesen azonos másvalamivel, vagyis az a Fehér Béla, aki én vagyok, nem lehet ugyanolyan, mint egy másik Fehér Béla. Majdnem elfelejtettem valamit, annyira belemerültem a gondolataimba:

- Költözz el itthonról. Költözz el itthonról, mert már nagyon elegendem van az állandó semmittevésedből. Szerezz állást magadnak, és menj el innen - hisz anyám mindent kétszer mond el.

Nagyon szereti ezt a külvárosi, harmadik emeleti lakást, ami szó szerint az utolsó utcában van, mert mellette már csak a romos, régi üzemcsarnokok állnak, utánuk pedig a szántóföldek kezdődnek. Anyám annyira szereti, hogy telerakta a falait a képeivel, mert szerinte - és csak szerinte - ő művész, nagyon nagy művész, aki a kiteljesedésre, a hírnévre, az elismertségre vár még mindig, hatvanhét évesen négy hónaposan és tizenkét napon, azaz ma is. Kell neki a szobám, hogy a barna, kétajtós ruhásszekrényem, a repedezett, fakó asztalom, a drótdarabokkal, csavarokkal összetákolts könyvespolcom helyén újabb képeket tehessen ki.

Egyetlen Fehér Bélát ismertem magamon kívül: az apámat, aki már régen meghalt, és mivel ő szeretett dolgozni, éjjel-nappal a munkájával volt elfoglalva, én azzal különböztetem meg magam tőle, hogy nem vagyok elfoglalva semmivel se éjjel, se nappal. Csak ülök itt az ablak előtt, a rozsdás radiátorról kapargatom a festéket, és eljátszom gondolatban bármivel, most éppen azzal, hogy állásinterjún vagyok, mert az anyám azt mondta, hogy menjek el egyre, és mégsem mehet az ember ilyen helyre készületlenül, vagyis valahogy gyakorolni

kell, és arra a legnyilvánvalóbb hely a képzelet. Más arról fantáziál, hogyan fogja megkérni egy lány kezét, vagy milyen lesz az első autóját vezetni, vagy hova utazna szívesen, én bármiről, és valójában mindenről, sőt csak ezt csinálom vég nélkül – most éppen egy állásinterjún vagyok. A cégvezető kedves, de mintha kifogyott volna a kérdésekből, már egy ideje csak hallgat, és az önéletrajzomat nézegeti. Vajon nekem kellene mondanom valamit?

Most jut eszembe, hogy a nagyapámat is Fehér Bélának hívták, de őt nem ismertem.

Az apámat nem utáltam, nem vesztünk össze, és nem daczból választottam ezt az életformát, hanem egyszerűen meg akartam különböztetni magam tőle, ahogy minden más Fehér Bélától. Ez az egyszerű megoldás jutott eszembe: a semmittevés, ami valójában nem az, mert a radiátorról kapargatom a festéket egész álló nap, de mégiscsak az, mert nem vagyok hasznos tagja a társadalomnak vagy valamelyik csoportnak, közösségnek.

A ruházatomról és a testalkatomról is ejtenék néhány szót, hogy el tudja képzelni, milyen vagyok valójában, és véletlenül se egy másik Fehér Bélához próbáljon meg hasonlítani, mert az nagyon messze lenne az igazságtól. Zömök testalkatú vagyok, mert sokat ülök a széken az ablak előtt. Kerek fejem van, kopaszodom, talán százhatvanhét centiméter magas lehetek, amit azért nem tudok megmondani pontosan, mert már évek óta nem mértem meg magam. Barna szövetnadrágot hordok kék inggel általában, ami csak annyit jelent, hogy kedden, szerdán, pénteken és vasárnap, mert a többi napon fekete nadrág van rajtam, és a zöld ingem. Ezeket apámtól kaptam, a halála után, illetve egész pontosan anyám adta ide, hogy hordjam, mert jók rám, apám halála után.

Anyám nem szerette apámat, de ez most egészen mellékes, mert szeretnék az állásinterjúra koncentrálni. A ruháit szerintem azért adta rám, hogy bármikor azzal kritizálhasson, olyan vagyok, mint apám, pedig én nem vagyok olyan, és nem is akarok olyan lenni, de ezt anyám szemmel láthatóan nem veszi észre, és nem is érdekli. Azt hiszem, ez a jó szó: nem érdekli, milyen és ki vagyok, ezért is akartam én olyan lenni, amilyen csak én lehetek, amilyen senki más nem tud lenni, és ezért nem tettem semmit soha, hiszen valamit tenni mindenki tud. Belezavarodni a saját gondolataiba mindenki tud, de én nem, mert még most is értem, hogy miről beszélek, mert én a belezavarodást sem csinálom, még véletlenül sem.

Nem szereztem semmilyen szakmában sem gyakorlatot, ami az eddig elmondottak alapján nem okozhat meglepetést. Talán csak abban lettem nagyon jó, hogy bármit el tudok képzelni, amit szeretnék, most éppen azt, hogy az interjún ülök, de egy árva szót sem szólunk egymáshoz a cégvezetővel. Mondok valami meglepőt, olyasmit, ami szerintem az, ha más szerint nem, azt is elfogadom, mindegy. El tudom képzelni magam sikeres Fehér Bélának vagy sikertelen Fehér Bélának, okos Fehér Bélának vagy buta Fehér Bélának attól függően, hogy éppen milyen kedvem van, vagy mit szeretnék. Most például egy nagyon okos és energikus Fehér Béla vagyok, aki le tud nyűgözni bárkit, akivel találkozik,

és meg tudja győzni arról, hogy ő a legszerethetőbb, legnagyobb, legokosabb ember a földön. Most olyan Fehér Béla vagyok, akiről minden cégvezető álmodik: a világon létező, legeslegjobb Fehér Béla, aki ambiciózus, rátermett, képes önállóan dolgozni és jó problémamegoldó. Már csak azt szeretném tudni, hogy megkapom-e az állást. El tudja képzelni rólam, hogy állást kapok? Való az nekem? Én valójában radiátorkapargatónak jelentkeztem ehhez a céghez, amelyiknél most állásinterjún vagyok a képzeletemben, mert azt találtam ki, hogy mivel radiátorokat gyártanak, hátha szükségük van kapargatóra. Tesztelném azt, hogy a radiátorok jól vannak-e lefestve. Ha nem jó a festés, akkor le tudom kaparni, ha jó, akkor nem – ez ennyire egyszerű. Nem lenne nehéz feladat, és még talán hasznos is. Nem kérek magas fizetést, csak az a fontos, hogy itthonról dolgozhassak. Szeretnék ennél a radiátornál ülni, ide hozhatná a többi, és akkor talán elköltöznöm sem kellene. A bútoraimtól megszabadulhat anyám, kiteheti a képeit a falra, csak a radiátorom és a helyem az ablak előtt maradjanak meg, ezt kérem.

Fehér Bélák ezernyi helyen élnek a világban, de az a Fehér Béla, aki én vagyok, ő csak itt tud, ez teljesen biztos. Ennél jobbat elképzelni sem tudok, és a radiátor kapargatását nagyon megszerettem. Aprólékos és kitartást igénylő munka, amibe teljesen bele tudok feledkezni órákra, s közben bármit elképzelhetek. Egyszer majd összeírom egy nagy, vastag könyvbe, mi mindent éltem át én a képzeletemben radiátorkapargatás közben, és talán majd ki is adják, mert érdekes dolgok lesznek benne. Biztosan ámulni fog mindenki, milyen kalandos életem volt.

Mondtam anyámnak tegnap, hogy én eldöntöttem, maradok, és ezt szeretném csinálni itt a szobámban. Kinevetett, és azt válaszolta, hogy ebben is olyan vagyok, mint az összes Fehér Béla, akit ismert: végtelenül makacs és önző.